

***Teknolojik Ses ve Müzik Bilimleri (TEKNOSES) /
Technological Sciences For Sound & Music (TECHNOSOUND)
Bölümü ve Programı Kuruluş Gerekçesi ve Benzerlerine Üstünlüğü***

Feyziye Mektepleri Vakfı Özel Işık Üniversitesi çatısı altında, Türkiye’deki benzerleriyle karşılaştırıldığında pek çok yönden üstün farklarla öne çıkan özgün bir “Ses ve Müzik Teknolojileri” programı açılması düşüncesi üzerine, derinlemesine çalışılmış, bunun sonucunda, *Teknolojik Ses ve Müzik Bilimleri (TEKNOSES) / Technological Sciences For Sound & Music (TECHNOSOUND)* Bölümü adı altında bir yapılanmaya gidilmesinin uygun olacağına yakınsanmıştır.

TEKNOSES (*Teknolojik Ses ve Müzik Bilimleri*) Bölümü ve Programının Işık Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi’nde tesis edilmesine yönelik gerekçelerimiz, işbu belgede düzenlenmiştir.

Ülkemizde, müzik kayıt sanayii, dijital ses ve müzik üretimi, medyacılık, sinemacılık, televizyonculuk, radyoculuk, reklamcılık gibi son derece dinamik ve kitlesel sektörlere, sesin elektrikli/elektronik araçlarla kullanımı alanında nitelikli çalışan ve uzman yetiştirmeye yönelik, hal-i hazırda sayılı kurum ile kuruluşta “Ses ve Müzik Teknolojilerine” hasredilmiş program bulunmaktadır. Yüksek Öğretim Kurumu tarafından çerçevesi belirlenenlerden çoğu, çağdaş ölçütlerde bir altyapıya dayandıkları söylenemeyecek, alanında deneyimsiz “taşra üniversiteleri” bünyesinde açılmıştır. Geri kalanlar içinden ise gerçekten pek azı, piyasanın aradığı ve piyasayı uluslararası üst düzeylere taşıyabilecek standartlarda yapılanmış olduklarına dair bir görüntü yansıtmaktadırlar.

Burada, Ses ve Müzik Teknolojileri eğitimi kapsamında, esas olarak mercek altına alınması gereken başlıca dört üniversitemiz, İstanbul Bilgi, Dokuz Eylül, İstanbul Teknik ve Yıldız Teknik’tir. Sayılanlar arasından sadece İstanbul Bilgi Üniversitesi vakıf özel kuruluşudur. Bunların haricinde, İTÜ Rektörlüğü’ne bağlı Dr. Erol Üçer Müzik İleri Araştırmalar Merkezi (MİAM) ve Beyoğlu konşlu SAE Institute ile Galatasaray İTM adlarında iki medya özel kuruluşundan da bahsetmek gerekir.

Bu kurum ile kuruluşların Ses ve Müzik Teknolojilerine temas eden programları topluca değerlendirildiğinde, şu hususlar göze çarpmaktadır:

1. İstanbul Teknik Üniversitesi Türk Musikisi Devlet Konservatuarı (TMDK) çatısı altında açılmış ilgili Müzik Teknolojileri programı, bu kurumda temel vazedilen 24 eşit aralıklı olmayan perdeli Türk müziği makam nazariyatı ve eğitimi gölgesinde, daha çok Klasik Türk musikisi ile Türk Halk müziği çalgılarımızın imalatı ve akustiği odaklıdır. Buradaki ses kayıt teknikleri bahsi ise, genelde 12 eşit aralıklı perde düsturuna prangalı Avrupai/Amerikan elektronik ses aksamının, her halde, ezbere ve taklide dayalı kullanımı ile sınırlı olup, bu “teksesli” yapı içinde, makamsal Türk ezgilerine özgü mikrotonal ses iklimini dijital ortamda aslına uygun yakalama ve zenginleştirerek donatma işinin ne kadar başarılabileceği, haliyle, tartışmalıdır.

2. Yıldız Teknik Üniversitesi Sanat ve Tasarım Fakültesi (SANTAS) tahtında, şimdilerde bu kurumun Davutpaşa Kampüsü'ne adeta "sürgün edilerek" işlevsizleşegiden, hafif iskeletli, doğrudan müzik icracılığını ilgilendirecek yan konularla fazlaca şişirilmiş, öte yandan, sesin elektronik kullanımında bize göre canalcı makam-usul gibi teorik bilgiler ile uygulamalar yönü – müstesna olumlu gayretlere rağmen – cılız kalmış, bir Duysal Tasarım Programı bulunmaktadır.
3. Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Müzik Bilimleri Bölümü'nde, Ses ve Müzik Teknolojileri alanına hasredilmiş mevcuttaki en kapsamlı program ve gayet ince elekli sınav sistemi dikkat çekmektedir. Cüzi harç bedelli bir Devlet Üniversitesi olan Dokuz Eylül'ün ilgili bölümünde, sağlam bir kadronun nezaretinde, Batı-tarzı ses/müzik öğrenimi ağırlıklandırılmış olarak, Lisans ve Yüksek Lisans seviyelerinde ihtisaslaşma imkanı sunulmaktadır. Bununla birlikte, bölüm, sınırlı sayıda ve sabit seyreden bir kontenjan ile kozalanmış olup, mekanda ve girişimcilikte genişlemeye çok müsait durmayan, teknolojisini hızlı güncelleyemeyecek hantal bir yapı sergilemektedir. Şu haliyle, her halde, ses ve müzik piyasasını sürükleyen atılım hızının epey gerisine düşmekte, yerli motiflerimizin ses işçiliği konularını ise, görülen o ki, öğrencilerin keyfiyetine terketmektedir.
4. Vakıf statüsünde olan İstanbul Bilgi Üniversitesi'nin (Fen-Edebiyat Fakültesi altında) ilgili Müzik Bölümü, adından da anlaşılacağı üzere, Ses ve Müzik Teknolojileri alanına doğrudan odaklanmamış, gerekli ders içerikleri ile gelir-geçer bazı yan konuların meczedildiği, neredeyse göstermelik denebilecek basit yetenek sınavıyla dağınık bir profil çizmektedir. Özel kuruluş vasfıyla bölümün ticari yönden genişlemeye müsait olduğu söylenebilecek olsa da, öğrenci başına yıllık yaklaşık 17000 TL ücret karşılığında işletilmeye çalışılan bu yapı, sesin elektronik kullanımı dalında ihtisaslaşmaya elverişli bir görünüm sergilememekte, bu açıdan bakıldığında, talep edilen ücretin hakkını tam olarak verebiliyor mu, anlaşılmamaktadır. Geçtiğimiz yıllarda Müzik Teknolojisi çevrelerinde bu bölümün kapatılacağına ilişkin söylentiler yayılmışsa da, henüz bu doğrultuda bir kıvıltı görülmemiştir.
5. İstanbul Teknik Üniversitesi Rektörlüğü'ne bağlı Dr. Erol Üçer Müzik İleri Araştırmalar Merkezi (MIAM), yüksek maliyetli yatırımlarla kurulan özel stüdyosu ve arşivi ile göz kamaştırıcı bir takdimde olup, sadece Lisans-üstü eğitime (Yüksek Lisans ve Doktora'ya) adanmış özel, paralı bir statüdedir. Şu da var ki, Maçka Kampüsü birimlerinin adeta "çatı-katındaki" birbirinden ayrık ve sapa konumu, hele hele büyük masraflar edilen stüdyosunun sırf mekan seçimindeki öngörüsüzlük sebebiyle dar bir çevrenin elinde "kadük kalması", bu oluşumun istikbalini önemli ölçüde örselemiş görünmektedir. Nitekim, bölümün internet sitesindeki en son güncellemeler, bir-iki bahis dışında, 2008 yılını işaret etmektedir. Oluşum, daha ziyade, hemen yanıbaşındaki İTÜ Konservatuvarından takviye edilen öğretim üyeleri ve öğrencileri sayesinde ayakta durmaktadır denebilir.
6. Londra merkezli SAE (School of Audio Engineering) Institute'un Beyoğlu şubesi, Ses ve Müzik Teknolojileri de dahil olmak üzere çeşitli medya alanlarının eğitiminde yıldızlaşan uluslararası bir kuruluşun ülkemizdeki ayağıdır. Özel bir medya kuruluşu olması ve köklü yurtdışı bağlantıları sayesinde, SAE Institute, ses ve müzik dünyasında başı çekmekte, ayrıca, öğrencilerine geniş staj imkanları ve yüksek teknolojik teçhizatlar sunabilmektedir. Bununla birlikte, Ses Mühendisliği programı

dahilinde, 9 aylık (900 saat) diploma eğitimi için 20.000 Amerikan Doları dolaylarında yüksek ücretler talep edilmektedir.

7. Yine İstanbul'un Beyoğlu semtinde konuşlanmış olan, Galatasaray İTM (İletişim Teknoloji Müzik Akademisi), güzel sanatlar alanları da dahil olmak üzere, "Müzik Prodüksiyon" (2 yıl) ve "Sound Engineering" (1 yıl) başlıkları altında Ses ve Müzik Teknolojileri odaklı eğitim programları sunmaktadır. Bunlardan ilki diğerinin tam iki katı zamanlı bir eğitim vermekte olup, her ikisi de haftada 21 saate (yılda 600 saate) göre ayarlanmıştır ve karşılığında yıllık 9265 TL ücret istenmektedir. SAE Institute ile mukayese edildiğinde açık fiyat farkının, eğitimde ve teçhizatta nelerden feragat edildiğine işaret ettiği hususu saklıdır.

Ses ve Müzik Teknolojileri dalında eğitim sunan mevcut seçenekleri özetle irdelediğimiz bu durum belirlemesi ardından, yukarıda adı geçen kurum ile kuruluşlara toplu bir bakışla, göze çarpan zayıf noktaların altını çizmek istiyoruz:

- A) Devlet Üniversitelerinde, ses ve müzik piyasasının katlanarak büyüyen hızına yetişmek üzere elzem olan genişlemeleri ve atılımları yapmakta bütçeleri epey zorlanacak, durağan, dar kontenjanlı yapılar görülmektedir. Özellikle, "taşra üniversitelerinde" gelişigüzel açılan Müzik Teknolojisi bölümlerinin altyapıları ne durumdadır, piyasanın ihtiyaçlarına göre buralardan nasıl uzman yetişecektir, bu merak konusudur. Bunlar arasında hal-i hazırda en iyi seçenek, Dokuz Eylül Üniversitesi'ndeki anılan program olsa gerektir.
- B) Mevcut tek Özel Üniversite seçeneği bugün itibariyle İstanbul Bilgi olup, şu haliyle, Ses ve Müzik Teknolojilerine tam yoğunlaşan bir yapıda değildir ve programının kurgusu dağınıktır. Özel medya kuruluşları, yaklaşık aynı fiyatlara, hızlandırılmış yoğun bir eğitim ve daha iyi teçhizat sunabilmektedirler.
- C) Özel medya kuruluşları, sağladıkları alana odaklı, hızlandırılmış ve yoğun eğitim imkanlarının karşılığında, işte, hayli yüksek fiyatlar talep etmektedirler. Şu da var ki, ülkemizde, bunların verdiği sertifika ve/veya diplomaların YÖK katında akademik bir karşılığının oluşturulması sorunu her zaman için vardır. Söz konusu bürokratik darboğaz ve ilaveten, askerlik sevk tehirinin bunlar tarafından yapılamıyor oluşu, özel medya kuruluşlarının yurt-dışı eksenli bir profil çizmelerine yaramakta, eğitimde "yerli marka akademik standart" tesis edilemediği için, sektörde dışarıya beyin göçü verilmesine kapı aralanmaktadır.
- D) Hal-i hazırda anılan hiçbir kurum yahut kuruluş, uluslararası literatürde ve terminolojide yer etmiş "Ses Mühendisi" (Audio Engineer/Tonmeister) ve "Ses Teknisyeni" (Sound Technician/Tontechniker) ünvanlarına hak kazandıracak Lisans diplomalarını – ülkemizde gerekli olduğu üzere – YÖK katından onaylı verememektedir. Halbuki, söz konusu mesleki ünvanların olağan mühendislik dallarından farklı bir "mikser-konsol ses operatörlüğü" ağırlığınca değerlendirilmesinin önündeki bürokratik engellerin usulüne göre aşılması, Ses ve Müzik Teknolojileri eğitimi destekleyer mahiyette asgari mühendislik

derslerinin ilgili programa iyi ayarlanmış biçimde ilavesiyle, pekala mümkün olabilecektir.

- E) İTÜ TMDK ve Yıldız Teknik SANTAS bünyesindeki müstesna kişisel birtakım teşebbüsler hariç, anılan oluşumların hiçbirinde, Türkiye’ye özgü Anadolu-Rumeli makamsal ses ikliminin Pro-Audio ve MIDI (Musical Instrument Digital Interface) araçları ile doğrudan bağlantısını kuran elle tutulur bir Lisans programı olduğunu söyleyemiyoruz. Bu iç karartan vaziyetin yarattığı, kendi ulusal müzik kültürüne kayıtsız elektronik ses ve müzik sanayiinin, sanat bilincimizi ve tarihi varlıklarımızı ne ölçüde tahrip edegeldiği gün-be-gün ortaya çıkmaktadır.

Işık Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi içinde açılması öngörülen TEKNOSES (*Teknolojik Ses ve Müzik Bilimleri*) Bölümü ve Programı, emsallerinin yukarıda sayılan noksanları ve zayıf yönleri çok iyi tahlil edilip giderilmek suretiyle, sektörde çığır açacak bir kurguda, tasarlanmıştır. TEKNOSES’in benzerlerine üstünlüğü şu maddelerde özetlenebilir:

- 1- Türkiye’de ilk defa “Ses Mühendisliği” Lisans diplomasına ve “Ses Mühendisi” (Ses Müh.) ünvanına hak kazanmış mezunlar verilmesi (1+4 yıl);
- 2- Türkiye’de ilk defa “Ses Teknisyenliği” ön-Lisans diplomasına ve “Ses Teknisyeni” (Ses Tek.) ünvanına hak kazanmış mezunlar verilmesi (1+2 yıl);
- 3- Eğitimini yarıda bırakıp doğrudan sektöre atılmak isteyecek öğrencilere yönelik “Ses Operatörü” (Ses Opr.) sertifikası hazırlanması;
- 4- Bilgili, genç ve dinamik kadro önderliğinde, en güncel bilgilerle Müzik Teknolojileri eğitimi ağırlıklandırılmış, bolca çeşitlendirilmiş ancak o arada lüzumsuz yan-konularla şişirilmemiş, müziğin 12 eşit perdeden ibaret olmadığını çok-yönlü uygulamalarla öğrenciye deneyimletecek, zengin içerikli dersler sunulması;
- 5- Haftada maksimum 35 saatlik bir çizelgeye yayılı olarak, en yakın rakibimiz özel kuruluşların her 3 saatine karşılık bizde 5 saat Türkçe-İngilizce karma (İngilizce ağırlıklı) eğitim yoğunluğu;
- 6- Yüksek başarıyla mezun olan kıvançlı öğrencilerimize “Ses Mimarı” (Sound Architect) onursal payesi verilmesi;
- 7- Eğitim ile teçhizatla en modern, en ileri standartların ve kalitenin gözetilmesi, coğrafyamıza mahsus seslere ve ezgilere hizmet edecek gelişkin elektronik ve mikrotonal araçlı OMNİSONA Akustik ve AR-GE birimlerinin (SEStüdyo, TınıLab, DalgaYayan) tesis edilmesi;
- 8- Güçlü internet/web örgütlenmesi ve öğrencilerle kesintisiz etkin bağ kurulması;
- 9- Öğrencilere okurlarken para kazandıracak müzik ve araçlarının üretimini yaptırmak, bunları kurulacak “TEKNOSES e-Market” üzerinden pazarlatmak;

- 10- Altmış günden az olmamak kaydıyla, medya sektöründe staj imkanları yaratılması;
- 11- Uluslararası akkreditasyon çalışmalarının takip edilmesi ve yurtdışından uzmanların düzenli olarak seminerler ile atölye çalışmalarına davet edilmesi;
- 12- Müzik Teknolojileri eğitiminin kapalı kapılar ardında sürdürülemeyeceğine, ülkemizin ses renklerini yerinde özümsemenin ne kadar hayati olduğuna inancımızın bir işareti olarak, “Folklorik / Jeolojik Gezi - Yöresel Derleme”, “Akustik Enstrüman Yapımı” ve “Making a Master Soundtrack for a Film” başlıkları altında özgün proje çalışmalarının gerçekleştirilmesi;
- 13- Bölüm dahilinde çığır açıcı bilimsel AR-GE projelerinin hayata geçirilmesi;
- 14- Öğrencilerimizin yüzde 8 ila 20 arasının burslu olması ve erkeklerin askerlik sevk tehirlerinin mezuniyete kadar otomatiğe bağlanması;
- 15- Ses ve müzik sektöründe kadın uzmanların düşük oranda yer alıyor oluşu göz önünde bulundurularak, alanda cinsiyet denkliliğini sağlamaya dönük “kız-kotası” uygulanması ve böylelikle eğitimde cinslerin hakkaniyetli ve dengeli dağılımının gözetilmesi.

Bölümün Işık Üniversitesi Maslak Kampüsünde konuşlandırılması seçimi, özel yetenek sınavı ile öğrenci alımlarının yalnızca buradaki Güzel Sanatlar Fakültesi’nde yapılabilmesi oluşuna, ayrıca, Maslak semtinin Avrupa yakasında faaliyet gösteren konuya paralel çeşitli medya kuruluşlarına yakın merkezi konumuna dayandırılmaktadır.

Hazırlayanlar ve Işık Üniversitesi adına, aşağıda adı geçen biz akademik uzmanlar, bilgilerinize arz ederiz...

Dr. Ozan Yarman
Yük. Müh. M. Kemal Karaosmanoğlu
Dr. Barış Bozkurt
Dr. Fatih Özaydın
Dr. Ümit Güz
Dr. Hakan Gürkan